

Kto obejmie udziały w podwyższonym kapitale zakładowym

Podwyższenie kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki z o.o. może nastąpić przez podwyższenie wartości nominalnej udziałów istniejących lub ustanowienie nowych, z tym że nowe udziały w podwyższonym kapitale mogą być objęte jedynie przez wspólników w stosunku do ich dotychczasowych udziałów. Objęcie udziałów przez osoby trzecie mogłoby być dokonane jedynie po uprzednim podwyższeniu kapitału zakładowego dokonany przez zmianę umowy spółki.

Tak uznał Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 26 listopada 2015 r., V ACa 332/15.

Powódka – wspólnik i członek rady nadzorczej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – wniosła przeciwko tej spółce powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały spółki w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki do wysokości 360.500 zł poprzez utworzenie 610 nowych udziałów o wartości nominalnej 175 zł każdy i przyznanie prawa do objęcia tych udziałów wyłącznie pracownikom spółek określonych w tej uchwale.

Umowa pozwanej spółki wskazywała jednoznacznie, że zwiększenie kapitału do wysokości stanowiącej równowartość 1 mln euro nie stanowi zmiany umowy spółki (§9 ust. 1–3 umowy spółki), a nadto, że prawo pierwszeństwa objęcia udziałów przysługuje dotychczasowym wspólnikom oraz pracownikom spółki (§ 10 umowy). Zgodnie jednak z uchwałą zwyczajnego zgromadzenia wspólników z 14 czerwca 2014 r. kapitał zakładowy został podwyższony do 360 500 zł, a prawo objęcia udziałów zostało przyznane osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę we wskazanych w tej uchwale spółkach, tj. spółkach należących do tej samej grupy kapitałowej co pozwana. Tym samym, jak wskazała powódka, wspólnicy posiadający dotychczas udziały w pozwanej spółce, a niezatrudnieni na umowie o pracę, zostali pokrzywdzeni, ponieważ nie zostało im przyznane prawo pierwszeństwa do objęcia udziałów utworzonych na podstawie tej uchwały. Powódka zgłosiła sprzeciw do przedmiotowej uchwały, a ponadto złożyła do protokołu załącznik, w którym zarzuca tej uchwale naruszenie przepisów Kodeksu spółek handlowych oraz wyraża zainteresowanie objęciem nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym.

W powództwie o stwierdzenie nieważności uchwały powódka zarzuciła zaskarżonej uchwale sprzeczność z przepisami art. 257 § 1 i § 3 w zw. z art. 260 § 2 k.s.h. Zdaniem powódki, z powołanych wyżej przepisów wynika, że w tak zwanym trybie uproszczonym (bez zmiany umowy spółki) nowe udziały mogą zostać utworzone tylko, jeżeli umowa spółki w chwili podejmowania uchwały dopuszczała taką możliwość, a ponadto tak utworzone udziały mogą być obejmowane wyłącznie przez dotychczasowych wspólników i w stosunku do ich dotychczasowych udziałów. Zdaniem powódki, poprzez przyznanie prawa do objęcia udziałów pracownikom wskazanych w uchwale spółek naruszone zostało prawo pierwszeństwa przysługujące wszystkim dotychczasowym wspólnikom pozwanej spółki.

Z kolei pozwana argumentowała, że podwyższenie kapitału zakładowego uchwałą zgromadzenia wspólników jest zawsze możliwe i stanowi zmianę umowy spółki, a ponadto może nastąpić uchwałą niestanowiącą zmiany umowy spółki, o ile określa maksymalną wysokość podwyższenia oraz termin, do którego ma ono nastąpić. Zdaniem pozwanej brak jest w k.s.h. przepisu, który zabraniałby wyłączenia prawa pierwszeństwa wspólników do objęcia nowoutworzonych udziałów.

Sąd okręgowy uwzględnił powództwo, a od jego wyroku pozwana spółka złożyła apelację. Sąd apelacyjny oddalił apelację pozwanej.

Hanna Czapla, [prawnik Kraków](#), Rödl & Partner

Sąd apelacyjny podzielił pogląd sądu I instancji, zgodnie z którym objęcie przez osoby trzecie udziałów utworzonych w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może nastąpić wyłącznie wówczas, kiedy podwyższenie kapitału zakładowego dokonywane jest w tak zwanym trybie zwykłym, to jest poprzez zmianę umowy spółki w odpowiedniej formie (przed notariuszem). A contrario, jeżeli podwyższenie kapitału zakładowego następuje na mocy uchwały zgromadzenia wspólników i na podstawie istniejących zapisów umowy spółki, prawo do objęcia tak utworzonych udziałów przysługuje dotychczasowym wspólnikom i proporcjonalnie do udziałów dotychczas posiadanych.

Trudno nie zgodzić się ze stanowiskiem sądów obu instancji. Jeżeli wspólnicy w umowie spółki przewidują możliwość podwyższenia kapitału zakładowego na mocy uchwały zgromadzenia wspólników do danej wysokości i w danym okresie czasu, czynią to co do zasady w celu zapewnienia pokrycia zapotrzebowania spółki na kapitał obrotowy w miarę jej rozwoju w początkowym okresie jej działania przy uniknięciu dodatkowych kosztów i formalności związanych ze zmianą umowy spółki. Ponadto nie jest kwestią budzącą kontrowersje fakt, że możliwość podwyższenia kapitału zakładowego w opisanym wyżej, uproszczonym trybie, ustalonym między wspólnikami w umowie spółki, rodzi po stronie wspólników uprawnienie do skorzystania z pierwszeństwa objęcia tak utworzonych udziałów.

Przyznawanie utworzonych poprzez podwyższenie kapitału zakładowego udziałów podmiotom trzecim, niebędącym dotychczas wspólnikami spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w sytuacji kiedy dotychczasowi wspólnicy wyrażają chęć objęcia tych udziałów, jest działaniem zmierzającym do zachwiania struktury właścicielskiej w spółce i w konsekwencji może zmierzać do marginalizowania roli wspólnika poprzez tworzenie nowych udziałów dopóty, dopóki nie stanie się on wspólnikiem mniejszościowym bez realnego wpływu na decyzje podejmowane w spółce. Prawo pierwszeństwa w objęciu udziałów stanowi zatem rodzaj instrumentu chroniącego dotychczasowych wspólników przed marginalizacją i utratą realnego wpływu na działania podejmowane przez tę spółkę. Stąd podwyższenie kapitału zakładowego w trybie zwykłym podlega bardziej restrykcyjnym zasadom, niż jego podwyższenie w trybie uproszczonym (na mocy istniejących postanowień umowy spółki).

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/307089977-Kto-obejmie-udzialy-w-podwyzszonym-kapitale-zakladowym.html#ap-2>